

nr 45

skrypty belfra

Dolnośląski Ośrodek
Doskonalenia
Nauczycieli
we Wrocławiu
Filie w Jeleniej
Górze, Legnicy,
Wałbrzychu

Małgorzata Skrobot

Konkurs Historyczny jako realizacja zadania:
wzmacnianie poczucia tożsamości
narodowej, przywiązania do historii
i tradycji narodowych

Szkoła Podstawowa nr 17, Wrocław, Oddział Wrocławski IPN
Konkurs Historyczny jako realizacja zadania: wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych
XXII Edycja Dolnośląskiego Konkursu Historycznego „Od Solidarności do III Rzeczypospolitej”

Tożsamość narodowa powstaje w długim procesie historycznego rozwoju grup etnicznych i narodów. Duży wpływ na kształtowanie tożsamości narodowej wywiera potencjał kulturowy państwa obejmujący: działa sztuki, zabytki historyczne, zbiory muzealne, tradycje, zwyczaje, prężność instytucji kulturalnych oraz poziom szkolnictwa i wykształcenia społeczeństwa. Znaczący wpływ wywierają również grupy wiodące, elity, nazywane przez Stanisława Brzozowskiego „przewodnikami kulturowymi” (pisarze, artyści, etnografowie, historycy) oraz ośrodki ich działania: uczelnie, ośrodki badawcze, stowarzyszenia kulturalne, towarzystwa.

W kształtowaniu tożsamości narodowej dużą rolę odgrywa edukacja historyczna. Świadomość historyczna jest jedną z form odczuwania więzi w ramach rodziny, grupy etnicznej, narodu, państwa czy wspólnoty religijnej lub partii. Myślenie historyczne to myślenie integralne. Przydatność historii dla kształtowania umiejętności myślenia integralnego, wynika z istoty samej nauki historycznej. Jedynie ona spośród wszystkich nauk humanistycznych ma za przedmiot badania wszystkie dziedziny życia społecznego. Jednym z elementów edukacji historycznej, który może być użyty w procesie kształtowania poczucia tożsamości narodowej uczniów jest konkurs historyczny.

Od 22 lat, każdego roku, uczniowie z województwa dolnośląskiego są zapraszani do udziału w konkursie wiedzy o „Od Solidarności do III Rzeczypospolitej”. Organizatorzy: Instytut Pamięci Narodowej, Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” i Szkoła Podstawowa nr 17 we Wrocławiu, zachęcają kolejne pokolenia, aby zainteresowały się tą piękną kartą historii, z której możemy być dumni, bowiem „Solidarność” była wymarzonym czynem, skutecznym i bezkrwawym, który przyniósł nam niepodległość.

Przygotowanie uczniów do udziału w konkursie wiedzy o „Solidarności”, wiąże się z zapoznaniem ich z etosem ruchu, który wyrzekał się przemocy, rezygnował z zemsty i prowadził pokojowe działania, stanowiące podstawę sukcesu. U podstaw paradygmatu „Solidarności” leżało włączanie, a nie wyłączenie, przebaczenie, a nie odtrącenie. „Solidarność” wyrwała ludzi z izolacji, z egoizmu – była nauką samoorganizacji społecznej. Cytując Marka Króla: 31 sierpnia 1980 zaistniały w Polsce jednocześnie trzy okoliczności, co nie zdarzyło się nigdy przedtem. Po pierwsze, siły pozytywne wzięły górę nad negatywnymi, po drugie, społeczeństwo wykazało wyjątkową zdolność do samorealizacji [...] i po trzecie, Polska wpisała się do historii intelektualnej ruchów społecznych, próbując zrobić coś zupełnie nowego i bezprecedensowego w dziejach Zachodu. To był skarb.

Żaden ruch społeczny nie był popierany jednocześnie przez prezydenta Reagana, eurokomunistę Carrillo [Santiago, przywódca hiszpańskich komunistów], Berlinguera [Enrico, szef Włoskiej Partii Komunistycznej] i papieża [...] chrześcijan i komunistów, konserwatystów, liberałów i socjalistów – stwierdził na kartach analizy „Polska rewolucja: Solidarność” brytyjski historyk Timothy Garton Ash.

W czasach komunizmu idea solidarności scementowała Polaków i dała im siłę do walki o wolność. Jest to dziedzictwo wciąż żywe w naszej pamięci, dlatego warto je ciągle na nowo podejmować i rozwijać, należy przekazywać je kolejnym pokoleniom. Organizatorom zależy, aby uczestnicy konkursu byli przekonani, że nie jest niczym niewłaściwym budować przyszłości w oparciu o pamięć historyczną. Historia „Solidarności” to wydarzenia minione, które współtworzyli

dziadkowie uczniów stających w konkursowe szranki. Projekt „Od Solidarności do III Rzeczypospolitej” to nie tylko szansa dla uczniów na poznanie fenomenu Solidarności, ale także na ugruntowanie międzypokoleniowych więzi. Konkursowicze, przygotowując się do współzawodnictwa, nierzadko bardzo zaskoczeni, dowiadują się, że ich przodkowie byli bohaterami Sierpnia, bowiem angażowali się w działania jednego z największych, wolnościowych ruchów XX wieku na świecie - „Solidarności”.

Historia jest nieustannym poszukiwaniem, a nie sumą wiedzy, którą należy przyswoić, dlatego organizatorzy zalecają, aby w pracy uwzględnić relację świadka tamtych dni. Rolą nauczyciela będzie wybór osoby, która będzie chciała i umiała rozmawiać z młodzieżą. Z reguły świadkowie przeszłości chcą dzielić się swoim przeżyciami, ciesząc się z zainteresowania, jakie ich przeżycia wzbudzają wśród uczniów.

W tym roku motywem przewodnim konkursu jest stan wojenny. Drużyny, które zakwalifikują się do finału będą przygotowywać prezentacje.

Tematyka prezentacji multimedialnej dla poszczególnych kategorii wiekowych:

- klasy IV-VI szkoły podstawowej:
Stan wojenny (13 XII 1981 – 22 VII 1983) na Dolnym Śląsku we wspomnieniach świadków historii.
- klasy VII-VIII szkoły podstawowej:
NSZZ „Solidarność” w stanie wojennym (13 XII 1981 – 22 VII 1983).
- szkoły ponadpodstawowe:
„Pokojuowy ruch społeczny i generalskie czołgi”. Stan wojenny w świetle prawa polskiego oraz Międzynarodowych Paktów Praw Człowieka (ratyfikowanych przez PRL w 1977 r.).

Nauczyciel, kierując przygotowaniem uczniów, stwarza swoim podopiecznym przestrzeń do pracy badawczej, bowiem tego typu przedsięwzięcie, jakim jest zadanie konkursowe, jest doskonałym obszarem do jej realizacji. Finaliści, przygotowując prezentację, powinni przeprowadzić rozmowę ze świadkami wydarzeń. W sytuacji, kiedy zapraszamy świadka do szkoły, warto wcześniej poinformować gościa o celu rozmowy, wieku uczniów, dobrze byłoby przekazać pytania oraz umożliwić przygotowanie się do rozmowy. Uczeń powinien mieć świadomość, że transkrypcja wywiadu polega na jego dosłownym zapisie z uwzględnieniem czynników emocjonalnych. Pozwala to na zachowanie pewnego dystansu do badanej historii i daje możliwość spojrzenia na wywiad jak na źródło historyczne. Należy również zadbać o autoryzację wywiadu. Jeżeli świadek udostępnił dokumenty, zdjęcia, zadbajmy o ich właściwe opracowanie. Wywiad jest subiektywnym zapisem indywidualnej historii wplecionej w dzieje powszechne. Pracując dalej z takim źródłem możemy odnieść je do opracowań naukowych.

Rozmowa ze świadkiem wydarzeń jest ciekawą lekcją historii, a zajmowanie się czymś interesującym wytwarza pozytywną motywację, zapobiega nudzie – zmorze współczesnej edukacji. Istotą edukacji historycznej w szkole podstawowej powinna być tzw. historia bliska (terytorialnie i mentalnie), czyli odkrywanie historii rodzinnej, dostrzeganie historii i symboli historycznych w popularnych wśród młodzieży dziełach kultury oraz poznawanie wpływu „wielkiej historii”, dziejącej się daleko, poznawanej bardzo ogólnie, na wspomniane aspekty dziejów. Dlatego niezwykle słuszne jest, że najmłodsi uczestnicy konkursu w swojej prezentacji będą odnosić się do stanu wojennego w regionie.

Warto podkreślić, że organizatorzy konkursu dużą uwagę zwracali na możliwość bezpośredniego kontaktu uczniów z bohaterami tamtych dni. W ciągu minionych lat organizowane były imprezy towarzyszące wśród nich spotkania z bohaterami Solidarności wśród nich wspomnieć można: Tomasza Surowca, Piotra Bednarza, Marka Muszyńskiego, prof. Włodzimierza Suleję oraz Lecha Wałęsę. Owi świadkowie odwołując się do minionych wydarzeń oraz odpowiadając na

stawiane pytania poza poszerzeniem wiedzy uczestników spotkań przyczyniali się do kształtowania tak ważnych więzi międzypokoleniowych wpływając na również na kształtowanie poczucia tożsamości. Człowiek najlepiej uczy się poprzez udział i doświadczanie, poprzez emocje i pytania jakie temu doświadczaniu towarzyszą nie tylko pogłębiają wiedzę uczniów o epoce, ale także sprzyjają kształtowaniu tożsamości narodowej.

Konkurs „Od Solidarności do III Rzeczypospolitej” wpisuje się w zadania dydaktyczno-wychowawcze, które szkoła ma realizować. . (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017, poz. 356), zał. nr 2.) jako zadanie całej szkoły zostało zapisane „wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych. Dlatego organizatorzy wskazują, że dobrym pomysłem byłoby utworzenia koła zainteresowań, w czasie którego, grupa zainteresowanych uczniów będzie przygotowywała się do etapu szkolnego konkursu.

Edukacja historyczna dzięki swej elastyczności dobrze odpowiada potrzebom każdej epoki. Od osób podejmujących decyzje w sprawie oświaty, zależy w znacznej mierze poziom kultury historycznej społeczeństwa. Im wyższy, tym większa szansa na uwalnianie społecznej energii i wartościowe wspólnotowe działania. Angażowanie się obywateli w społeczne inicjatywy i przedsięwzięcia dynamizuje z kolei i przyspiesza rozwój społeczno-gospodarczy kraju, przynosi wzrost podmiotowości i indywidualnego poczucia sprawczości, oraz ogólne zadowolenie z życia. Uwzględnienie edukacji historycznej w procesie kształtowania postaw obywatelskich jest działaniem racjonalnym, korzystnym dla społeczeństwa. Przez 22 lata istnienia konkursu, na etapie powiatowym i finałowym brało udział około 9 tys. uczniów z Dolnego Śląska. Wielu z nich obecnie angażuje się w działalność samorządów lokalnych, spora grupa organizuje pomoc dla potrzebujących w miejscowościach, których żyją, aktywnie utożsamiając się ze swoimi małymi ojczyznami, a kilku laureatów konkursu, z lat minionych, pomaga organizatorom w przygotowaniu kolejnych edycji. Konkurs Od Solidarności do III Rzeczypospolitej, to nie tylko eliminacje, ale także imprezy towarzyszące takie jak: wystawy okolicznościowe, przeglądy piosenek patriotycznych itp. Miejscem realizacji tych wszystkich wydarzeń jest budynek Szkoły Podstawowej nr 17, a organizatorów cieszy zainteresowanie proponowaną ofertą okazywane nie tylko przez uczniów „Siedemnastki” i ich rodziny, ale także przez młodzież i nauczycieli z innych szkół.

W sierpniu 1980 roku Rzeczpospolita (res-sprawa, publica-wspólna) była w Gdańsku. Tam byli ludzie, którzy opowiadali się za wolnością, tam narodziła się obywatelska wspólnota. Warto przybliżyć kolejnym pokoleniom historię tamtych dni.

Koordynator konkursu
Małgorzata Skrobot

BIBLIOGRAFIA:

1. Ash Timothy Garton, Polska rewolucja: „Solidarność”, wyd. Most 1987.
2. Brzozowski Stanisław, Idee, wstęp do filozofii dojrzałości dziejowej, Wydawnictwo Literackie 1989.
3. Król Marcin, Res Publica Nowa nr 8, sierpień 2000.

Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu

Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Dolnośląskiego, akredytowaną przez Kuratorium Oświaty we Wrocławiu. Posiada siedzibę główną we Wrocławiu oraz Filie w trzech lokalizacjach: w Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu obejmując zasięgiem całe województwo dolnośląskie.

Zajmuje się organizacją i prowadzeniem różnorodnych form doskonalenia kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowych oraz nauczycieli. Proponuje realizację programów wsparcia szkół w ich jakościowym rozwoju. Jest organizatorem wydarzeń edukacyjnych o charakterze lokalnym, regionalnym i międzynarodowym. W ramach statutowych zadań prowadzi działalność promocyjno-wydawniczą oraz konsultacje dla nauczycieli. Współpracuje z szeroko pojętym środowiskiem edukacyjnym - instytucjami działającymi na rzecz oświaty, wyższymi uczelniami, pracodawcami.

Zapraszamy dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli do skorzystania z naszej oferty szkoleniowej. Proponujemy formy tradycyjne i prowadzone zdalnie. Różnorodna problematyka szkoleń zapewni Państwu podnoszenie kompetencji zawodowych w różnych obszarach, również związanych z realizacją kierunków polityki oświatowej państwa i województwa dolnośląskiego.

Zapraszamy na stronę dodn.dolnyslask.pl/oferta/

Działamy skutecznie i profesjonalnie. Realizujemy różnorodne formy szkolenia: warsztaty, rady szkoleniowe, seminaria, konferencje i inne wydarzenia edukacyjne

Oferta szkoleń jest różnorodna, z uwzględnieniem zgłoszonych przez Państwa potrzeb. Realizujemy projekty edukacyjne: „Lekcja: Enter”, „Kompetencje 4.0” (polsko-czeski), „Groß und Klein gemeinsam - Duzi i Mali razem. Transgraniczna współpraca dla wspierania edukacji przedszkolnej w zakresie kultury i języka sąsiada (polsko-niemiecki)

Dedykujemy Państwu serię wydawniczą „Skrypty belfra” i „Skrypty metodyczne”

Nie pozostajemy obojętni na bieżące problemy nauczycieli - nasi konsultanci i doradcy metodyczni prowadzą konsultacje indywidualne, w tym on-line

W ROKU SZKOLNYM 2021/2022 OFERUJEMY

- **Skrypty Belfra i Skrypty Metodyczne**
- **Projekty edukacyjne:** Lekcja: Enter na zDolny Śląsk, Cyfrowy nauczyciel z Dolnego Śląska - Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość
- **Cykliczne spotkania:** Samorządowe poniedziałki - Klub dyskusyjny Belfra; Wtorki metodyczne - Klub dyskusyjny Belfra; Środy Szefów - Klub dyskusyjny Belfra; Czwartki w DODN - Klub dyskusyjny Belfra; Piątki dla wychowawców - Klub dyskusyjny Belfra.

dodn.dolnyslask.pl